

ALS OPSTAPPER NAAR .. PATAGONIË

“... Eh, ja, ik denk dat dat wel mogelijk is...” antwoordt Ivar op mijn wat mompelend gestelde vraag. Drie dagen en zes e-mails later is het bekrachtigd: ik ga als opstapper zeilen naar Patagonië. Mijn hart maakt een sprongetje. Hier wil ik al jaren naartoe!

Tekst en foto's: LARS BOSMA, FLORIS VAN HEES en IVAR SMITS

Windje mee op de bruine Río de la Plata.

Lucipara² in de Yacht Club Argentino van Buenos Aires.

Rechts: Onderweg naar Mar del Plata.

Patagonië heeft al jaren een enorme aantrekkingskracht op mij. De wens om in dit ruige en verlate gebied te zeilen is aangewakkerd door alle boeken en artikelen die ik erover las, maar ik kijk op tegen de voorbereiding, de kosten en vooral de tijd die vertrekken kost. Opstappen lijkt mij een aantrekkelijk alternatief, maar hoe kom je aan een plekje? Het antwoord blijkt verrassend simpel: gewoon vragen. Floris en Ivar vertrokken in 2016 als *Sailors for Sustainability* en zijn

op weg naar het zuiden. We hebben elkaar op het water ontmoet en mailen geregeld. Na het bijwonen van een tussentijdse presentatie in het Scheepvaartmuseum van Amsterdam trek ik de stoute schoenen aan en vraag het gewoon. Zes maanden later zit ik in het vliegtuig naar Buenos Aires, niet geheel ontspannen. Normaal gesproken vaar ik mijn eigen boot en ben ik eindverantwoordelijk. Ga ik me de komende maanden schikken in mijn rol als opstapper?

Basiskamp Mar del Plata

We ontvluchten de miljoenenstad snel en vervuilen de bruine en vervuilde Río de la Plata voor de ijskoude, maar helderblauwe Zuid-Atlantische Oceaan. Tot mijn grote vreugde hebben Floris en Ivar na één zeildag al voldoende vertrouwen in mijn kunnen en mag ik zelfstandig de nachtwacht lopen. “Wek me liever tien keer te vroeg dan één keer te laat,” drukt Ivar me vooraf op het hart. De stabiele oostenwind maakt het me

EISEN VAN DE PREFECTURA

Voor elk buitengaats vaargebied is een zeewaardig, goed uitgerust schip natuurlijk belangrijk. Maar Patagonië is erg afgelegen en de weersomstandigheden kunnen zo uitdagend zijn, dat de Argentijnse Prefectura eisen stelt aan vaartuigen die in hun zuidelijke wateren navigeren. Concreet komt dat erop neer dat je boot moet voldoen aan een aantal items op een checklist, om te mogen vertrekken uit Mar del Plata.

Onze ervaring was dat de controlerende ambtenaren vooral belangstelling hadden voor de veiligheidsmiddelen. Zij wilden goedgekeurde zwemvesten en brandblussers, noodvuurwerk met voldoende houdbaarheid, werkende bilgepompen en onze EPIRB zien. De grondigheid van de controle aan boord blijkt nogal te verschillen. Van andere zeilers hoorden we dat ze niet mochten vertrekken zonder brandbijl of scheepsbel. De complete lijst hebben we vertaald en is te vinden op: <http://j.mp/SfSArgEqReq>

echter makkelijk en de drie uren glijden zorgeloos voorbij. Na drie dagen komen we aan in Mar del Plata. Als laatste grote stad tot aan Ushuaia fungeert de plek voor de meeste zeilers als basiskamp. We worden dan ook opgevangen door een internationaal gezelschap medevertrekkers. Als jonge gast val ik hier wel op. Zo aan het begin van de zomer is iedereen op weg naar het zuiden en zijn we allemaal druk met het kopen van diesel, proviand en lange lijnen.

Het is gezellig en we eten samen. Toch is iedereen gespannen voor het traject dat voor ons ligt. Er worden tactieken uitgewisseld en ‘De bijbel van Giorgio’ – dé pilot van het gebied – gaat steevast rond. Het warme weer lijkt ons op andere gedachten te willen brengen. Mijn enige korte broek draait overuren, terwijl drie truien werkeloos in de voerpunt liggen. Tussen alle drukte door maken we tijd vrij voor een bezoek aan een duurzame school in het nabijgelegen Mar Chiquita.

De lokalen zijn opgetrokken uit gerecyclede flessen, banden en blikjes. Er zijn zonnepanelen en regentanks. Een slim ventilatiesysteem fungeert als passief airconditioningssysteem. Alles is zo simpel en doeltreffend dat zelfs mijn nuchtere ingenieurshart er sneller van gaat kloppen. Een weergat dient zich aan. Echter, voordat we mogen vertrekken, moet de Prefectura de boot controleren. Dit is een militair georiënteerde kustwacht, maar bovenal het toonbeeld van de Argentijnse bureaucratie. Er doen hier veel verhalen over de ronde en we vinden het best spannend. De controle wordt uitgevoerd door twee jonge medewerkers. Beiden strak in bruin uniform, revolver op het bovenbeen. Ze zijn snel klaar en we krijgen de felbegeerde stempels. Op naar het zuiden.

De Patagoniëmarge

Gedurende de volgende vijf dagen is de zee leeg. Ik klooi met de windvaan Herbie (mchtig instrument!), Ivar leert me brood bakken en ik slaap veel. Dat laatste in tegenstelling tot meerdaagse tochten op mijn eigen boot. Ik ben dan eindverantwoordelijk. Dat maakt me gespannen, ik slaap slecht en vlieg bij het minste of geringste al de kooi uit om vanonder de buiskap mee te kijken. Als opstapper voel ik deze druk veel minder en weet ik meer van de overtocht te genieten. “Ivar, ik wil dat je nu mee komt kijken!” roep ik de achterkajuit in. Het is twee uur ’s nachts en een uur geleden heb ik in de Golfo Nuevo de wacht overgenomen. Er staat dertig knopen wind en de donkere nacht wordt geregeld opgelicht door een constante stroom weerlichten uit de pikzwarte bui boven ons. Aan de wind blijven we net vrij van de lagerwalkust. Beschermd achter het doghouse aanschouw ik dit natuurgeweld met een mengsel van angst en fascinatie. Als de windmeter piekt tot veertig knopen, drukt de halfopgerolde genua ons vooral plat en lukt koershouden amper. Stiekem ben ik blij dat het mijn eigen boot niet is. Er moet nu echt wat gebeuren. Samen draaien we met moeite de genua weg en zetten de werfkof. Dat helpt. Twee uur later zakt de wind pardoes weer in. De zon komt op en verwelkomt door dolfijntjes tuffen we het laatste stukje naar Puerto Madryn. Welkom in Patagonië. Dit was veel meer wind dan voorspeld. Als de rust is teruggekeerd, hang ik een briefje in de kuip: “Let op de Patagoniëmarge: altijd windvoorspelling + 10 knopen!”

Monument in Madryn

Al vanaf de ankerplaats zien we op het strand de enorme oranje trailer waarmee *Duende* negen jaar geleden het strand op is gereden. Bram en Vivian (vertrekkers uit 2008) hadden roer- en motorproblemen en bouwden zelf deze trailer om hun boot te repareren. Het indrukwekkende gevaarte is wat ons betreft een heus monument dat herinnert aan hun zelfredzaamheid en doorzettingsvermogen. Bram en Vivian bleven hier een jaar; ik vind twee dagen al veel: Puerto Madryn is een stoffig beton-dorp.

De ankerplaats is tegen westenwind goed beschermt. Helaas krijgen we onverwachts een harde oostenwind over ons heen. We liggen pal aan lagerwal en *Luci* beweegt als een steigerend paard. Terwijl ik voorin op bed een boek lig te lezen, breekt er een golf over dek die mij, het boek en mijn slaapzak door het openstaande voorluik doorweekt. Kort daarna breekt het anker los. Twee minuten later staan Floris en ik op een stampend voordek met een extra ankerlijn te worstelen en voel ik het overkomende water de kieren van mijn te haastig aangetrokken zeilpak vinden. Waarom wil ik dit ook alweer?

Zeeleeuwen kijken

Het Madryn-leed is snel geleden als we verder zeilen richting Caleta Horno. Volgens de pilot is het *The most bombproof anchorage along the whole Argentinian coast*. Met het eerste daglicht vinden we de smalle invaart, omgeven door steile, bruine rotsen. We ankeren in het kommetje en roeien, onder toezicht van *guanacos* – de Patagonische lama's – onze lijnen uit. Die middag vergezellen Amerikaanse zeilers ons in de baai en samen wandelen we door de droge, kale omgeving. We verblijven hier een paar dagen. Tijdens een uitstapje naar het naburige eiland Isla Leones struinen we door een pinguïn-kolonie en bekijken we de honderden zeeleeuwen. De kwabbige beesten zijn ontzettend nieuwsgierig en komen met tientallen tegelijk naar de boot zwemmen. Het is net een aflevering van *Earth* waar je doorheen loopt.

Het serieuze werk

We maken nog een stop in Puerto Deseado waar we, vastgeknoopt aan het roestige ponton van de plaatselijke visserswerf, wachten op een goed moment voor de oversteek naar Stateneiland. We komen nu

De trailer van Bram en Vivian staat nog altijd bij de jachtclub van Puerto Madryn.

De grote mannetjes-zeeleeuwen houden de wacht.

Afgemeerd aan de visserswerf in Puerto Deseado.

Onder: Buitenaards landschap in Caleta Horno.

AFMEREN IN CALETAS

Vaak is er te weinig zwaairuimte in de *caletas* (baaien) voor de ankerketting-lengte die nodig is om goed vast te liggen aan alleen een boeganker. Zeker als het buiten stormt, kunnen de bergen sterke valwinden veroorzaken die van verschillende kanten komen. Dan zijn lange lijnen naar de wal onmisbaar om veilig te kunnen liggen.

Wij kopen bij de visserijwinkel in Mar del Plata 4 stuks 100 meter polypropyleen 16 mm drijvende lijn die we opbergen in (zeil)zakken. Bij voorkeur ankeren we met de boeg naar de heersende wind. Dan kan de motor snel uit en heeft de hele bemanning de handen vrij om te helpen met lijnen uitzetten. We gebruiken stukken ketting bij het vastmaken aan rotsen om schavielen te voorkomen en maken paalsteken met hele grote lussen om bomen. Zo kunnen we bij vertrek de lijnen eenvoudig vanuit de bijboot losmaken.

Lange lijnen vastmaken aan de rotsen in Caleta Horno.

in de *furious fifties*. Om de paar dagen trekt hier vanuit de *Pacific* een depressie voorbij. Langs de 500 mijl lange kust zijn amper schuilmogelijkheden en het getijverschil tot wel 10 meter maakt het er ook niet makkelijker op. Omdat de weerberichten maar voor een paar dagen betrouwbaar zijn, moet je vooral voor het laatste stuk gewoon hopen op het beste. Het serieuze werk gaat beginnen en ik vind het spannend. Het vertrek kan je kiezen. De oversteek begint daarom met het mooiste weer van

de wereld. De tweede dag haalt Floris een nieuwe gribfile binnen. De rode vlekken op het scherm spreken boekdelen: in de nacht kunnen we een periode van harde zuidwestelijke wind verwachten. Ik schrik toch wel; dit wordt voor mij de eerste keer met harde tegenwind op zee. We sjoeren de dinghy extra goed vast, bergen de kuitent en zonnepanelen op, en lopen alle luiken na. Het derde rif inscheren is volgens Ivar niet nodig, iets wat ik wel graag had gezien. Dat zijn de momenten waarop je merkt dat

je opstapper bent. Eerder dan verwacht draait de wind tegen. De zuidwester trekt aan tot ruim dertig knopen. Met dubbel rif en werfok ploegt *Luci* er dapper tegenin. Af en toe mist ze een golf, waarna we met een dreun stil liggen. Het voordek staat geregeld onder water. Leuk is het niet, maar het duurt gelukkig niet lang. Als de wind naar noordwest draait, zeilen we met een knik in de schoot een stuk comfortabeler. De vierde dag is de laatste. Pal voor de

wind maken we goede voortgang. Het is grijs weer. Buiten is het nat en koud. Binnen ook. Eindelijk komen mijn veel te dure zeilhandschoenen van pas. 's Avonds heb ik wacht. Terwijl Floris en Ivar liggen te slapen, klim ik op kuipbanken terwijl ik me vasthoud aan het doghouse. De dolfijnen die rond de boeg speelden, zijn net weg, maar er zwemt nog een zeehond mee. Speels springt hij af en toe uit het water. Om me heen cirkelen albatrossen. Ik neem het tot me en geniet.

Ongerept Stateneiland

Het is vijf uur 's ochtends als we Stateneiland aanlopen. De wolken hangen laag en de wereld is grijs. Pas op een mijl afstand zien we de rotskust opdoemen die de radar al eerder weergaf. Door een piepklein gaatje varen we de goed beschutte baai van Puerto Hoppner binnen. We ankeren op de aanbevolen plek en zetten maar liefst zeven lijnen uit tegen mogelijke valwinden. Pas als 's middags de bewolking wegtrekt, worden de witbesneeuwde

GEBRUIKTE PILOTS, KAARTEN EN APPS

- Nautical Guide to Patagonia & Tierra del Fuego – Mariolina Rolfo en Giorgio Ardrizzi; beter bekend als 'de Patagoniëbijbel'
- R.C.C. pilot Argentina – Andy O'Grady en Pete Hill
- Imray pilot Chile – Andrew O'Grady
- World Cruising Routes – Jimmy Cornell
- Noonsite.com – de online informatiebron voor langeafstandzeilers
- Navionics kaarten op de iPad en plotter
- Gribfiles met mooie animaties via windy.com en de Windy-app
- Predictwind-app voor gribfiles via de IridiumGo satelliettelefoon

Bij de ijsblauwe muur van Seno Pia.

Midden:
Een flinke koningskrab gevangen in Caleta Cinco Estrellas.

bergtoppen zichtbaar en zien we eindelijk in wat voor majestueuze omgeving we liggen. Ik sta te popelen van opwinding. Na alles wat ik over dit eiland las, zie ik het nu met mijn eigen ogen!

Samen met de ook gearriveerde Amerikaanse vrienden verkennen we het eiland. Er is geen ferry, geen vliegveld en op een paar Argentijnse militairen na is het onbewoond. Er zijn zelfs geen wandelpaden. Over mos en rotsen, langs rivieren en bergmeren banen we ons een weg.

Boven onze hoofden vliegen regelmatig condors voorbij. De vegetatie bestaat uit korte kronkelige bomen en heel dikke lagen mos. De oevers druipen van het vocht. Buien brengen regen, hagel of sneeuw, maar ook de zon laat zich regelmatig zien.

We bevinden ons in een wereld die nooit door een mensenhand is veranderd, nog woest en ongerept. Het is voor mij het hoogtepunt van de reis. Hoewel het buiten op zee een week lang zuidwest veeltveel

waait, is het op de ankerplaats rustig. Op enkele korte, maar heftige valwinden na. De houtkachel brandt en maakt het binnen goed toeven. We vullen de dagen met wandelen, lezen en schrijven. Met mijn zelf geknutselde fuik vang ik knalrode koningskrabben.

Als na een week het weer tot vertrekken oproept, kijk ik vanaf een bladstille straat Le Maire met pijn in het hart toe hoe de toppen van dit schitterende eiland achter de horizon verdwijnen.

KRABBEN VANGEN

Helaas is het eten van de verleidelijk grote mosselen hier levensgevaarlijk vanwege de gevreesde ziekte *mareia roxa*. De koningskrabben (*centolla*) hebben daar gelukkig geen last van. Lars gooit een handvol opengewerkte mosselen in een zelfgemaakte krabbenkooi en al snel hebben we beet! Hoewel de stekelige krabben voor Nederlandse begrippen groot zijn, verdwijnen er wel zeven in een schaalpje heerlijk verse krabsalade. Later leren we dat we babykrabjes vingen. "De lokale vissers gebruiken veel grotere kooien en leggen ze op dieptes van wel 50 meter," aldus Cor en Petra die al veel langer in dit gebied zeilen. We lenen zo'n kooi als we vastliggen in de adembenemend mooie Caleta Cinco Estrellas en vangen er inderdaad een flinke krab mee.

Verder naar Vuurland

Niet veel later varen we tussen hoge bergen over een vrijwel vlak Beaglekanaal. Niemand aan boord houdt van motoren, maar beter dan geen wind wordt het hier niet. "Meestal staat het hier vol wind tegen," leest Floris uit de pilot voor. We varen daarom door tot Ushuaia, waar we proosten op onze aankomst. Deze zuidelijkste stad op aarde moet het niet van haar charme hebben en doet denken aan een rommelig Frans bergdorp.

Maar wij zijn blij er Kerst te kunnen vieren met andere zeilers en weer vers eten te kunnen kopen. Ik verbaas me over de af- en aanvarende 'expeditie-schepen'. Het toerisme naar Antarctica is drukker dan ik had durven denken. In Ushuaia komt Annemiek de bemanning versterken. Via het Chileense Puerto Williams varen we verder westwaarts. Dat is een uitdaging in dit gebied. Vanwege de heersende wind vaar je als het kan, terwijl je je met slecht weer vermaakt op de

ankerplaats. Het landschap is schitterend. De bergen zijn niet extreem hoog maar vanwege het koude weer ligt de sneeuwgrens erg laag. Om elke hoek lijkt wel weer een nieuwe gletsjer te liggen.

Op een mooie dag gaan we diep een fjord in. Het drijfijz wordt steeds talrijker en halverwege is de dichtheid zo groot dat we het niet meer kunnen ontwijken. Regelmatig raken we een hard stuk ijs, waarna de blokken al schrapend onder de boot verdwijnen. Opgesierd met rode antifoulingstrepen komen ze vervolgens weer bovendrijven.

Aan het einde van het fjord ligt de Seno Pía-gletsjer op ons te wachten, een immens ijskleed dat vanaf de top om een berg gedrapeerd is. Als een onbedwingbare metershoge muur komt hij vervolgens het water in. Om de zoveel tijd dondert er met luid geraas een blok naar beneden. Wij liggen daar twintig meter vanaf. Het is ontzettend gaaf en adembenemend mooi. Wat een plek! Vanwege de gunstige dag is het druk en liggen er nog twee andere zeilboten.

Als we enkele dagen later weer oostwaarts varen, gaat het vlot. Dankzij west zeedenderen we op de genna in recordtijd terug naar Puerto Williams. De volgende dag zijn we weer in Ushuaia en is het voor Annemiek en mij tijd om af te stappen. Floris en Ivar gaan zich voorbereiden op hun tocht door de Chileense scheren naar het noorden. Mij rest nog een maand backpacken in Zuid-Amerika.

Van droom naar werkelijkheid

Natuurlijk had ik graag meegewild de scheren in. Toch is het goed zo. Het plan was om van Buenos Aires naar Ushuaia te zeilen. Dat is gelukt. Het opstappen is me goed bevallen. Het gaf me de mogelijkheid om in een specifiek gebied te zeilen aan boord van een boot die ik zelf de komende dertig jaar nooit kan betalen. Floris en Ivar gaven mij vanaf het begin veel verantwoordelijkheid. Hierdoor voelde ik mij gewaardeerd en nuttig aan boord. Natuurlijk zijn er aan beide kanten ergernissen geweest. Dat is ook logisch als je een kleine ruimte opeens met een extra persoon moet delen. Toch is er in afgelopen twee maanden geen onvertogen woord gevallen. Ik schrijf dit toe aan een flexibele opstelling van beide kanten. De toekomstplannen van Floris en Ivar omvatten nog veel meer gave gebieden. Ik hoop dan ook weer eens op te kunnen stappen. Ik kijk er nu al naar uit. [📍](#)

Een vijfsterrenplek in Caleta Cinco Estrellas.